

Živeli in delali so med nami

V zadnjih dveh letih smo izgubili tri pomembne ljudi, ki so dolga leta živeli in delali v zdravstveni službi na Loškem, zato je prav, da se jih spomnimo tudi v Loših razgledih.

Dr. Marija Bračko
(1914–2004)

V začetku avgusta 2004 smo se na loškem pokopališču pod Kamnitnikom poslovili od naše spoštovane dr. Marije Bračko, ki je kot zdravnica splošne medicine delala v Škofji Loki blizu štirideset let in pustila za seboj globoko sled. Le nekaj tednov ji je zmanjkalo, da bi prestopila v enaindevetdeseto leto.

Rodila se je leta 1914 na Češnjici v Selški dolini v številni kmečko-trgovski družini s trinajstimi otroki. Po osnovni šoli v Železnikih in meščanski dekliški šoli v Škofji Loki je gimnazijo zaključila v Ljubljani. Že zelo zgodaj je bila odločena, da bo zdravnica; k temu sta jo spodbujali mati in domača zdravnica dr. Valerija Strnad. Na ljubljanski Medicinski fakulteti, kjer pa niso imeli popolnega programa, je uspešno opravila prvih pet semestrov, in študij nadaljevala v Beogradu, kjer je diplomirala leta 1939. V jugoslovanski prestolnici, kjer je tedaj študiralo veliko Slovencev, je spoznala svojega bodočega moža. Z njim je odpotovala na Dunaj, kamor je bil njen mož poslan v službo in na dodatne študije. Poldrugo leto je tam specializirala pediatrijo. Leta 1944 se je z družino preselila v Maribor, od tam pa aprila naslednje leto na Gorenjsko. Na poti v rodne Železnike so se ustavili v Škofji Loki, kjer so dočakali težko pričakovani konec vojne.

Na vsem Loškem sta v zadnjih vojnih letih delala samo dva zdravnika: dr. Valerija Strnad v Železnikih in dr. Albert Homan v Škofji Loki, kjer je občasno zdravil bolne prebivalce tudi kateri od vojaških zdravnikov. Ni torej naključje, da so loške oblasti pregovorile dr. Marijo Bračko, da je ostala. Dodelili so ji stanovanje, katerega del je preuredila v ordinacijo. Začela je delati v izjemno skromnih razmerah; nekaj malega opreme je dobila iz oskubljenе ambulante dr. Viktorja Kocijančiča, ki je bil ustreljen dobro leto poprej kot talec. Primanjkovalo je zdravil in sanitetnega materiala. V ordinaciji ni imela tople vode, in ko je pritisnil mraz, so prostore ogrevali s pečjo na žaganje. V arhivu zdravstvenega doma je ohranjena ambulantna knjiga z vpisom prvega in številnih naslednjih bolnikov dr. Marije Bračko. Porodnica, ki jo je uhitelo v tesni čakalnici, je rodila kar pri njej v sobi. Sedem let je bila edina stalna zdravnica v Škofji Loki, kjer je živelo skoraj petnajst tisoč prebivalcev. Skrbela je za zdravje vseh ljudi ne glede na starost. Izkušnje med vojno prekinjene specializacije otroškega zdravstva so ji prišle še kako prav. Takrat so zdravniki v terenski ambulanti opravljali številne storitve, tudi s področja travmatologije, kar so kasneje prevzeli v svoje roke številni specialisti. Do izraza so prišle njena strokovna razgledanost in organizacijske sposobnosti. Postavila je trdne temelje loškemu osnovnemu zdravstvu.

Njen delavnik se je vlekel praktično dan in noč, brez pravega oddiha: delo v ordinaciji do popoldanskih ur, potem obiski bolnikov na domu, v nujnih primerih tudi ponoči. Številne obiske je v začetku opravila peš, kasneje s kolesom, z mopedom in nazadnje s fičkom. Imela je posluh in pravi občutek za vsakega človeka v stiski. Posebej se je izkazala pri zdravljenju otrok in na Peditrični kliniki so dejali: *"Kar pošlje dr. Marija Bračko iz Škofje Loke, je resna zadeva in njena diagnoza drži tudi v bolnišnici."* Prva leta je opravila tudi obvezna cepljenja otrok in prve preventivne preglede šolarjev. V poročilu o delu zdravstvenega doma v letu 1957 je zapisala: "Pri vsem tem je treba imeti pred očmi, da je zdravstvena služba, predvsem preventiva, bistveno cenejša kot bolezen in njene posledice. Z relativno majhnimi sredstvi je možno preprečiti veliko gmotno škodo in ohraniti to, kar je najdragocenejša dobrina – zdravje in dolgo življenje." O svojem delu je povedala: *"Ne da se povedati, kako smo delali cele dneve. Nobeden ni vprašal za plačilo. Koliko noči nisem spala zaradi skrbi za bolnike. Kolikšna je odgovornost in strah, ve samo tisti, ki je to skušal! Na nočni omarici sem imela beležko in vanjo ponoči zapisovala, da česa ne bi naslednji dan pozabila. Človek k sreči veliko hudega pozabi. Rada se spomnim srečnih dogodkov, tudi, ko sem, na primer, rešila pri porodu mater in otroka. Ne, prehojene poti ne bi zamenjala za nič na svetu!"*

Leta 1946 so se v Škofji Loki pripravili na gradnjo prvega zdravstvenega doma in jo zaključili leta 1952. Pri gradnji je ves čas sodelovala po strokovni in organizacijski plati. Šele ob koncu gradnje je oblast poskrbela, da je v kraj prišel še drugi stalni zdravnik, in odslej je bilo delo lažje. Združili so celotno zdravstveno službo na Loškem pod isto streho in postopoma ustanovili samostojni ZD, v katerem je dr. Marija Bračko postala prva upravnica. To funkcijo je opravljala do srede leta 1961. Poročila iz njenega časa so zgledna in veliko povedo še sedaj, po več kot štirih desetletjih.

Upokojila se je leta 1975, a z delom ni prenehala. Svoje znanje in izkušnje je posvetila varovancem Centra slepih in slabovidnih v Škofji Loki, ki je hkrati tudi dom za ostarele in onemogle. Odgovorno in nič lahko delo je opravljala vse do leta 1979. Do konca svoje poklicne poti je spremljala vsa strokovna dogajanja in jih tudi upoštevala pri delu. Uživala je velik ugled in spoštovanje ljudi na Loškem. Za svoje nesebično delo je prejela številna priznanja in leta 1992 postala tudi častna občanka Občine Škofja Loka. Bila je pojem svojemu poklicu resnično predane in uspešne zdravnice in vzornica vsem svojim strokovnim sodelavcem.

Takšna bo ostala v spominu vseh, ki s(m)o jo poznali.

Dr. Adolf Gerjol
(1915–2002)¹

Nekateri so ga bolj poznali kot prizadevnega športnega delavca, spet drugi kot zobozdravnika.

Rodil se je v Ljubljani. Malo pred drugo svetovno vojno je prišel v Škofjo Loko kot šolan zobotehnik. Delal je pri zasebnem zdravniku in zobozdravniku dr. Albertu Homanu, ki je imel svojo ordinacijo na Cankarjevem trgu št. 13. Ob delu je leta 1943 končal dentistično šolo v Ljubljani. Avtorju tega zapisa je pripovedoval, da je bil med organizatorji dentističnega študija v Ljubljani. Profesorje so dobili v

Gradcu, kjer je bil sedež šole, zato je moral po vojni diplomu nostrificirati v novi državi. Takoj po diplomi je začel delati kot dentist. V času NOB je sodeloval z zbiranjem dentističnega materiala za partizansko saniteto. *Na svoje* je šel leta 1945, ko je odprl dentistično ambulanto v izpraznjeni Kocijančičevi ordinaciji v Šolski ulici št. 8. Tu je ostal do leta 1953, ko se je preselil v novi zdravstveni dom, kjer je postal vodja zobozdravstvene službe. Leta 1959 se je zaposlil v Zdravstvenem domu Ljubljana. Delal je v zobnih ambulantah v Nebotičniku in v Kartonažni. Bil je med pobudniki študija na drugi stopnji stomatologije in leta 1965 je diplomiral v prvi generaciji študentov ob delu. Leta 1970 se je upokojil. V domači hiši na Stari cesti je opremil zobozdravniško ordinacijo in Občina Škofja Loka mu je dovolila opravljati svoj poklic kot *obratno dejavnost*, ker je bilo tedaj zasebno delo v zdravstvu v Sloveniji zakonsko prepovedano. Med njegovimi pacienti je bilo veliko Ločanov in ljudi iz obeh dolin ter Ljubljane. Delo je

¹ V LR 2002; 49: 309-11 je bil o njem že objavljen spominski prispevek avtorice Saške Tomat. Ker je znanih še nekaj podatkov o njegovem življenju, predvsem pa o delu, ga na tem mestu vključujemo še enkrat. Večino podatkov povzemamo iz njegovega pripovedovanja avtorju tega prispevka jeseni leta 2001.

opravljaj, vse dokler ni zbolel v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, od tega skoraj štirideset let v Škofji Loki.

O kakovosti njegovega strokovnega dela govorijo številni pacienti, ki so mu sledili iz Škofje Loke v Ljubljano in od tam spet nazaj v Škofjo Loko v zasebno ordinacijo po upokojitvi.

Dr. Gerjola poznamo tudi kot zagnanega in vztrajnega športnega delavca, organizatorja in ljubitelja. Na prvo mesto je postavil nogomet, sledili so rokomet, košarka, smučanje. Ni naključje, da je bil od 1947 do 1955 predsednik loškega Partizana. Deloval je tudi v Avto- moto društvu Škofja Loka in bil v letih 1949–1960 tudi njegov predsednik. V tem času so bile vsakoletne motoristične dirke najprej po cesti proti Lubniku, kasneje pa po ulicah Škofje Loke. Prav v letu, ko je predal predsedniško funkcijo nasledniku, so dirko prestavili na daljšo cesto mimo železniške postaje in Predilnice. Njegova posebna ljubezen je bila šahovska igra. Igral je v šahovski ekipi Kliničnega centra v Ljubljani, s katero se je uvrstil v prvo sindikalno ligo v Sloveniji. Tudi ko je bil že bolan, je spremljal številna pomembna športna tekmovanja doma in po svetu.

Pritegnila ga je kakovostna glasba, predvsem operna, in bil je redni obiskovalec opernih predstav v Ljubljani in drugih mestih, tudi zunaj naše države.

Vse do konca je živel pestro in polno življenje, razpeto daleč preko ozkih poklicnih meja. Prijetno je bilo pokramljati z njim tudi zadnja leta, saj ga spomin ni pustil na cedilu skoraj do konca njegovih dni.

Dr. Janez Resnik (1942–2004)

Sredi oktobra 2004 smo se na loškem pokopališču poslovili od dr. Janeza Resnika, zobozdravnika in specialista ortodonta, ki je polna štiri desetletja deloval na Loškem.

Rodil se je 1942 v Hrašah pri Smledniku. Po maturi na šentviški gimnaziji je opravil študij na ljubljanski višji dentistični šoli in jo leta 1963 uspešno zaključil. Prvo njegovo delovno mesto, zastavil ga je, je bilo v Zdravstveni postaji Gorenja vas, kjer je bil od začetka 1964, po večletnem premoru, spet stalni zobni terapevt. Skrbel je za zdravje zob odraslih in otrok. Tu je ostal vse do leta 1974, ko se je preselil v Škofjo Loko v zobno ambulanto za odrasle. V drugi polovici sedemdesetih let je ob delu vpisal drugo stopnjo študija stomatologije; diplomiral je leta 1980. Takoj po diplomi je za tri leta prevzel funkcijo odgovornega zobozdravnika v Zdravstvenem domu Škofja Loka. Leta 1985 je opravil specialistični izpit iz ortodontije. Bil je prvi stalni ortodont na Loškem, saj so pred tem sem prihajali specialisti za nekaj ur na teden iz Kranja. Ortodontijo je dvignil na visoko strokovno raven in čakalna doba na to za človeka zelo pomembno vrsto zobozdravstva, se je močno skrajšala. Bil je razpet med otroki, mladino in odraslimi, med preventivnim in konservativnim zobozdravstvom. Ob tem je zadržal tudi nekaj odraslih pacientov, ker je želel ostati v stiku tudi z zdravljenjem zob in protetiko. Leta 1996 je postal zasebnik s polno koncesijo; svoje delo je opravljal naprej v istih

prostorih in za iste paciente. Delal je do konca, vse do jeseni 2004, ko mu je neozdravljiva bolezen prekržala načrte v izpolnjevanju poklicnega in strokovnega poslanstva.

Dr. Janeza Resnika smo poznali kot dobrega strokovnjaka ob tem pa tudi razmišljajočega in razumevajočega človeka, uglasenega z ljudmi okoli sebe in z naravo. Sodelavci smo se pogosto in radi zbirali v prostem času pri njem, da nam je povedal najnovejšo šalo z globoko poanto. Mimogrede nam je svetoval vzeti v roke zares dobro knjigo z naravoslovno, ekološko ali duhovno vsebino, ki jo je pravkar prebral. Dr. Urška Omejc mu je v nagrobnem nagovoru izrazila hvaležnost za mnoge stvari: *“Zaradi tebe je bilo naše življenje lepše in bogatejše. Vedno si nas razveseljeval s svojim zdravim humorjem in nikoli nas nisi obremenjeval s svojimi problemi, ki si jih tako nosil v svojem srcu. V svojem poklicu si toliko dobrega storil zastonj za nas, tvoje prijatelje in sodelavce. Zato ostajamo tvoji dolžniki. Kako si nas vedno gostoljubno vabil in sprejemal v svoji ordinaciji, ki je bila kraj srečavanja med sodelavci in prijatelji. Deležni smo bili tvoje dobrote in pozornosti. Veliko si dal, premalo pa prejemal od nas ...”*

Ob delu je našel čas za pohod v gore, za smučanje. Poznal je zanimivosti Slovenije in si ogledal velik del Evrope

